

Verbs derivats (II)

Dels verbs obtinguts a partir de noms i adjectius amb la intervenció de l'element formatiu o prefix en -o em, davant m, b i p— que es veuen subjectes a freqüents alteracions en llur forma, potser el grup més nombrós és el que podríem encapçalar amb els verbs envanir i encarir —derivats dels adjectius va i car, respectivament—, en lloc dels quals verbs s'usen les formes incorrectes «envaneixer» i «encareixer». Però no és únicament, en aquest cas, a causa de la influència del castellà, amb les seves formes en -ecer —«envanecer», «encarecer»—, que té lloc aquesta alteració: hi contribueix, també, el fet que existeixen verb catalans com mereixer o conèixer, que presenten, per tant, algunes formes conjugades —mereixo, mereixes, coneixes, coneix, etc.— anàlogues a les dels verbs com envanir i encarir que contenen l'increment eix, propi dels verbs incoatius: envaneixo, envaneixes, encareix, etc. Però així com no diem pas «serveixer» o «patèixer» pel fet que diem serveixo i pateix, sinó servir i patir, és també ben normal que l'infinitiu de encareixo i envaneixo no sigui «encareixer» i «envaneixer» sinó encarir i envanir. Altres verbs que cal incloure en aquest grup són empobrir, ensordir, entristir, endurir, enorgullir, envilir i ennegrir que més o menys sovint, la tendència que comentem fa substituir indegudament per «empobreixer», «ensordeix», «entristèixer», etc.

En alguns altres casos allò que en resulta alterat és el radical, especialment en aquells en què el mot primitiu presenta, en català i en castellà, una forma amb divergències morfològiques tot i tenir un origen comú. Així, de l'adjectiu tendre hem creat el verb entendre, tan sovint suplantat per «enternir» —Feia uns plors que feia «enternir»—, encara que el castellanisme «tierno» és desconegut. Anàlogament, dels noms bona, paper, gola, paraula, penyora, capçal i casella hem format embenar, empaperar, engollar, emparaular, empenyorar, encapçelar i encasellar, formes, però, que sovint han de cedir el lloc a «vendar», «empapelar», «engullir», «apalabrar» i «empenyar».